

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

11.11.2011 nr. 01-10/11
la nr. _____ din _____

Stimate domnule Președinte,

Prin prezenta solicităm Onoratei Curți exercitarea controlului constituționalității prevederilor alineatului 3 al articolului 3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, care obligă Guvernul să întreprindă măsuri necesare pentru aplicarea Nomenclatorului în vederea pregătirii cadrelor în instituțiile de învățământ de stat și private începînd cu anul de învățământ 2005-2006, iar prin alin.(3) „să stabilească modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor, în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract cu achitarea taxei de studii”.

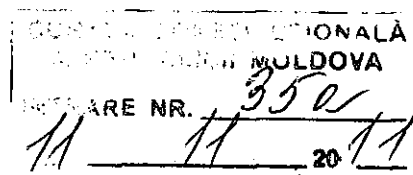
Cu ocazia prezentei sesizări, permiteți-mi să Vă aduc înaltele noastre considerațiuni.

Cu deosebit respect,

Avocatul Parlamentar

Tudor Lazăr

*Dlui Alexandru TĂNASE,
Președinte al Curții Constituționale*

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

11.11.2011 nr. 01-10/11
la nr. _____ din _____

*Curtea Constituțională a Republicii Moldova
str. A. Lăpușneanu, 28
mun. Chișinău*

Sesizare

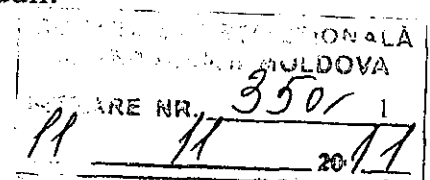
privind exercitarea controlului constituționalității alineatului 3 al articolului 3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I.

Subsemnatul, Tudor Lazăr, avocat parlamentar, în temeiul art.135 alin.(1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 litera i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1), litera i) din Codul jurisdicției constituționale și art.31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, solicit exercitarea controlului constituționalității alin.(3) art.3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I.

In fapt,

Parlamentul Republicii Moldova la 7 iulie 2005 adoptă Legea nr.142-XVI privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, unde prin art.3 obligă Guvernul să întreprindă măsuri necesare pentru aplicarea Nomenclatorului în vederea pregătirii cadrelor în instituțiile de învățământ de stat și private începînd cu anul de învățământ 2005-2006, iar prin alin.(3) „să stabilească modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor, în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract cu achitarea taxei de studii”.

Avînd ca bază această normă, Guvernul în fiecare an adoptă Hotărîre prin care stabilește cota de înmatriculare a studenților în instituțiile de învățământ superior private și de stat pe bază de contract cu achitarea taxei de studii.

Onorată Curte,

Consider că alin.(3) art.3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 necesită control în vederea corespunderii constituționalității art.35 din Constituție care prin alin.(1) statuează ca dreptul la învățatură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și alte forme de instruire și perfecționare.

Această solicitare poate fi argumentată prin următoarele:

In drept,

Învățământul în Republica Moldova constituie o prioritate națională. Prin conceptul de învățământ înțelegem un proces organizat de instruire și educare, prin care persoana atinge un anumit nivel de pregătire fizică, intelectuală și spirituală, stabilit de stat, cu eliberarea unui document ce atestă aceste studii. Obiectivele învățământului sunt ca persoana să atingă un anumit nivel de dezvoltare, bazat pe valori naționale și universale. Învățământul privat și cel de stat cu achitarea taxei de studii s-a format ca o necesitate de alternativă învățământului de stat cu achitare de la buget, deoarece în condițiile unei economii de piață, statul nu mai are posibilitatea să învețe un număr crescând de persoane ce doresc să posede studii superioare în diferite domenii care să fie aplicate nu numai în interiorul statului, dar și peste hotarele lui.

Intervenția statului în stabilirea cotei de înmatriculare în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat, cu achitarea taxei de studii, nu poate fi constituțională și pentru motivul ca odată ce persoana dispune de certificatul respectiv care îi dă dreptul de a accede la studii superioare, deja este un merit al acesteia, prevăzut de alin.(7) al art.35 din Legea supremă. Statul poate și trebuie să intervină în reglementarea cotelor și specialităților comandă de stat cu achitarea studiilor de la buget, dar nicidecum în stabilirea cotelor în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract cu achitarea taxei de studii.

Instituțiile de învățământ superior private, odată înființate și acreditate, se presupune că au fost verificate în ceea ce privește dacă dispun de potențialul profesoral și baza materială și deci pot să înmatriculeze un număr de studenți potrivit capacităților. Republica Moldova aderând la „Procesul de la Bologna” în anul 2005 și-a propus ca de rînd cu alte state europene, prin învățământul superior să contribuie la crearea în Europa a unei economii competitive și dinamice.

În situația cînd Statul este în imposibilitate de a finanța din surse bugetare mai mulți studenți, reglementînd cota de înmatriculare comandă de stat, nu este în drept să se implice în stabilirea cotei de înmatriculare în instituțiile private și cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii, deoarece aceasta ar însemna o nerespectare a planului ambițios și nobil prevăzut în „Procesul de la Bologna”.

Dacă este să analizăm dispozițiile Legii cu privire la Guvern, constatăm că Guvernul nu este abilitat cu dreptul de a institui cote de înmatriculare în instituțiile de învățământ. Prevederi similare găsim și în Legea învățământului, unde Ministerului Educației nu i se conferă dreptul de a stabili cotele de înmatriculare în instituțiile de

învățămînt private și nici în cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii.

Potrivit alin.(6) al art.35 din Legea Fundamentală, instituțiile de învățămînt superior beneficiază de dreptul la autonomie. Prin acest drept s-ar putea înțelege și dreptul fiecărei instituții, în dependență de baza material-științifică să-și stabilească și cotele de înmatriculare.

Onorată Curte,

Prin alin.(3) al art.3 din Legea nr.142-XVI din 7 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, ciclul I, se încalcă drepturile fundamentale ale omului cum ar fi dreptul la muncă și dreptul la educație. Art.23 din Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede că orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, în condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.

Dreptul la învățătură poate fi considerat ca un drept la muncă, depunîndu-se eforturi pentru a obține o specialitate și a obține posibilitatea să-și câștige existența.

Articolul 26 din Declarație dispune că orice persoană are dreptul la învățătură. Învățămîntul trebuie să fie gratuit cel puțin în ceea ce privește învățămîntul elementar și general...iar învățămîntul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturor, pe baza de merit. Vedem deci că se pune egalitate între persoane atît la învățămîntul elementar și general, cit și la învățămîntul superior.

Art.6 paragraf (1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, impune Statelor părți să garanteze acest drept. Art.13 paragraf (1) din același Pact ne indică că „Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplină dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lîngă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii, iar paragraful 2 litera c) dispune că „învățămîntul superior trebuie să devină accesibil tuturor în deplină egalitate în funcție de capacitatea fiecăruia prin toate mijloacele potrivite și în special prin introducerea treptată a gratuității”.

Realizarea dreptului la educație impune un efort Statului pentru a da persoanelor o educație posibilă și accesibilă, implicînd obligațiuni pozitive din partea lui. Este libertatea personală a indivizilor de a alege un învățămînt de stat sau privat. Aici trebuie de adăugat prevederile textuale ale art.5 din Declarația UNESCO (2001) asupra diversităților culturale care stabilesc un standard cu mult mai impunător și anume: „orice persoană are dreptul la o educație și la o formare de calitate care să-i respecte în totalmente identitatea culturală”.

Onorată Curte,

Toate aceste prevederi încă o data ne fac să ajungem la concluzia că alin.(3) din art.3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 poate fi declarat neconstituțional deoarece vine în contradicție cu norma constituțională și încalcă drepturile și libertățile omului. Art.4 alin.(1) din Constituție ne indică că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului necesită să se interpreteze și să se aplice în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Parlamentul, adoptând Legea în cauză, nu a amendat Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern. În art.11, principalele împuterniciri ale Guvernului în domeniul dezvoltării sociale, învățământului, tineretului și sportului, culturii și ocrotirii sănătății au rămas aceleași 11 împuterniciri. Punctul 4) prevede că Guvernul este împuternicit să asigure condiții social-economice, să creeze o bază tehnico-materială și fonduri speciale pentru dezvoltarea învățământului public, tineretului, culturii, ocrotirii sănătății și protecției mediului ambiant, nevorbindu-se de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor în instituțiile de învățământ superior private și cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii.

Așadar, adoptându-se Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, prin alin.(3) art.3, obligând Guvernul să „stabilească modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor, în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de stat de studii” s-a adoptat o normă restrictivă față de norma precedentă care încalcă drepturile omului.

Norma constituțională interzice adoptarea unor asemenea legi, interdicție prevăzută de art.54 alin.(1) care dispune: „În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului”. Statul poate restrânge aceste drepturi dar numai în cazurile strict prevăzute de alin.(2) al art.54. Nu credem că restrângerea drepturilor prevăzută de alin.(3) art.3 din Legea nr.142-XVI din 07.07.2005 poate fi atribuită restricțiilor prevăzute de alin.(2) art.54 din Constituție.

Organ special în domeniul învățământului este Ministerul Educației care în activitatea sa se conduce de Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 fiind o lege specială în domeniu și este lege organică.

Articolul 26, organizarea învățământului, prin alin.(4) ne indică că admiterea în învățământul superior se face prin concurs în baza diplomei de bacalaureat a atestatului de studii medii sau a actului echivalent de studii după criterii generale stabilite de Ministerul Educației și Științei (Ministerul Educației).

În ceea ce privește organizarea nemijlocită a concursului, potrivit alin.(3) din art.27, această procedură este dată instituțiilor superioare de învățământ conform criteriilor generale, stabilite de Ministerul Educației și Științei.

Autoritățile publice sunt competente, potrivit art.40 alin.(1) lit.d) să aprobe planul de pregătire a cadrelor de specialitate în instituțiile de învățământ secundar

profesional mediu de specialitate și în cele de învățământ superior, dar numai comanda de stat.

Așadar, vedem că legea specială din domeniu nu prevede careva imixtiuni atât din partea Ministerului Educației, cât și din partea autorităților publice în ceea ce privește modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii.

Onorată Curte,

Legea Republicii Moldova nr.780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative prin Capitolul II ne arată categoriile de acte legislative și puterea lor de activitate.

Alin.(3) art.6 „categoriile de acte legislative dispune „actul legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict determinate prin derogare de la regula generală. În caz de divergență între o normă a actului legislativ general și o normă a actului legislativ special cu aceeași forță juridică, se aplică norma actului special”.

Dat fiind faptul că Legea nr.547-XIII din 21 iulie 1995 este lege specială, iar legea nr.142-XVI din 07.07.2005 este lege generală deoarece se referă la Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, dar nu la procesul de învățământ nemijlocit, prioritate are Legea învățământului.

În această ordine de idei, conducându-mă de art.135 alin.(1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 litera i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1), litera i) din Codul jurisdicției constituționale și art.31 din Legea cu privire la avocații parlamentari,

Solicit

1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea în ordinea de zi.
2. Exercițarea controlului constituționalității alin.(3) art.3 din Legea nr.142-XVII din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, care stabilește că Guvernul este obligat „să stabilească modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor în instituțiile de învățământ superior private și în cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii”.

Cu profund respect,

Tudor Lazăr,
Avocat parlamentar

